

PRAKTYCZNA NAUKA ORGANIZACJI GOSPODARSTW ROLNYCH

(Angewandte Landwirtschaftliche Betriebslehre-
Anleitung zur betriebswirtschaftlichen Einrich-
tung und Führung deutscher Bauernhöfe — von
prof. dr Georg Blohm). Stuttgart, 1957. str. 392.

W roku 1957 ukazało się nakładem firmy E. Umler w Stuttgarcie trzecie poprawione i rozszerzone wydanie książki prof. Georg Blohm'a na temat praktycznej nauki organizacji gospodarstw. O pracy tej pisze znany ekonomista z NRD prof. dr E. Hoffmann w czasopiśmie „Der Züchter” (Hodowca): „Praktyczna nauka organizacji gospodarstw rolnych G. Blohm'a jest pierwszym podstawowym i w pełni wartościowym dziełem z zakresu organizacji gospodarstw. W pracy tej obok zagadnień związanych z racjonalną organizacją produkcji rolnej omówione są szczegółowo, w oparciu o bogate doświadczenia praktyczne, metody i sposoby prawidłowego kierowania przedsiębiorstwami rolnymi. Jest to obecnie najlepszy podręcznik praktycznej nauki organizacji gospodarstw i całkowicie zasługuje na jak najszerzą popularyzację”.

Praca Blohm'a jest zbudowana w sposób konsekwentny, logicznie uzasadniony i przejrzysty.

Autor rozpoczyna od krótkiej i zwartej charakterystyki etapów rozwoju rolnictwa, aby następnie przejść do omówienia ogólnych ekonomiczno-organizacyjnych problemów nowoczesnej intensywnej gospodarki rolnej. W oparciu o konkretne przykłady analizuje on zagadnienie intensyfikacji, dochód i nakład, dochód i inwestycje kapitałowe, dochód i siłę roboczą, ekonomiczno-organizacyjne zadania kierownictwa oraz pozycję rolnictwa w rozwiniętej gospodarce kraju uprzemysłowionego. Kolejna grupa zagadnień, które w sposób rzeczowy a równocześnie ciekawo definiuje G. Blohm, to podstawowe elementy produkcji rolniczej, a mianowicie warunki przyrodnicze (klimat, rejony glebowo-klimatyczne, gleby i ich rodzaje), warunki ekonomiczne oraz problem wielkości przedsiębiorstwa rolnego. Na zakończenie ogólnych rozważań o nowoczesnej gospodarce rolnej autor podaje definicje ekonomiczno-organizacyjnych pojęć z zakresu organizacji gospodarki polowej, hodowli, bazy paszowej, siły roboczej i pociągowej, spożycia i uszlachetniania ziemniaków jak również mierniki i wskaźniki produktywności, intensyfikacji i rentowności produkcji.

Wszystkie pojęcia i określenia zastosowane przez G. Blohm'a zostały sprecyzowane na konferencji ekonomistów i organizatorów rolnictwa niemieckiego w roku 1954.

Praktycznej organizacji produkcji oraz wskazaniom z zakresu kierowania gospodarstwem rolnym poświęca autor rozdziały od czwartego do dziesiątego włącznie. Podstawowym zadaniem gospodarki polowej jest stale wzrastająca produkcja ziemniaków przy równoczesnym zachowywaniu i powiększaniu żyzności gleby. Musi o tym pamiętać każdy organizator, kiedy planuje strukturę użytków, kompleksy glebowe, układu płodozmiany, wyznacza pola i projektuje prawidłową agrotechnikę. Interesujące przykłady różnych rozwiązań produkcji roślinnej i zwierzęcej jakie podaje G. Blohm dowodzą, że istnieją konkretne możliwości prawidłowego realizowania tego naczelnego zadania. W przeciwieństwie do innych organizatorów autor „Praktycznej nauki organizacji i gospodarstw rolnych” nie ogranicza się do podania metod i schematów lecz każdorazowo przeprowadza analizę ekonomiczną działów i gałęzi produkcji. G. Blohm projektuje i kalkuluje z ołówkiem w rękę. Interesuje go między innymi koszt pozyskiwania różnych pasz, opłacalność poszczególnych działów i gałęzi, efektywność pracy, sił pociągowych i wyposażenia technicznego oraz przydatność gospodarza budynków i urządzeń. W pracy swojej szuka on aktualnie najlepszych rozwiązań produkcyjnych i organizacyjnych. Wydaje się, że obok

interesujących założeń metodycznych, ten ekonomiczno-rachunkowy stosunek do elementów gospodarstwa jest szczególnie wartościową cechą podręcznika.

Książka G. Blohm'a zajmuje się przede wszystkim praktyczną organizacją gospodarstw chłopskich, ściślej mówiąc tak zwanych gospodarstw rodzinnych (Familienbetriebe) i obiektów będących w posiadaniu bogatych chłopów (Grossbauernbetriebe). Należy pamiętać, że gospodarstwa te działają w warunkach rozwiniętego przemysłowo państwa kapitalistycznego i stosunkowo wysokiej kultury rolnej. Dlatego też szerokie i bezkrytyczne przenoszenie doświadczeń tych przedsiębiorstw oraz uogólnień G. Blohm'a w nasze warunki byłoby zarówno politycznym jak i gospodarczo-organizacyjnym błędem. W poważnym stopniu ostrzega również przed tym i autor mówi, że jeżeli ogólne ekonomiczno-organizacyjne założenia i metody są wspólne całej nowoczesnej gospodarce rolnej, to szczegółowe praktyczne wskazówki dla poszczególnych typów produkcyjnych dotyczą w zasadniczej mierze obiektów rolnych na terenie Niemiec (rozdz. 11). „Praktyczna nauka organizacji gospodarstw rolnych” przeznaczona jest przez autora w pierwszym rzędzie dla praktyków (właścicieli i kierowników gospodarstw), którzy znajdą w niej wiele cennych wskazówek z zakresu urzędzenia i bieżącego kierowania przedsiębiorstwem rolnym.

Polskiego agronoma i organizatora gospodarstw w pracy G. Blohm'a zainteresują przede wszystkim definicje ekonomiczno-organizacyjnych pojęć oraz najistotniejsze wytyczne dotyczące gospodarczo uzasadnionej organizacji poszczególnych działów produkcyjnych przedsiębiorstwa rolnego. Dla kierowników obiektów rolnych również istotne znaczenie posiada podany przez autora uproszczony rachunek kosztów oraz analiza działalności. Mechanizatorzy znajdą u prof. G. Blohm'a wartościowe wskazówki z zakresu ekonomiki umaszynowienia oraz ustalenia kosztów eksploatacji ciągników i maszyn.

Niewątpliwie niektóre tezy i sformułowania zawarte w pracy G. Blohm'a są co najmniej dyskusyjne i wymagają krytycznej analizy, a niekiedy nawet zupełnego odrzucenia w naszych warunkach. W całości jednakże należy ocenić „Praktyczną naukę organizacji gospodarstw rolnych” jako naprawdę wartościową pozycję z zakresu ekonomiki i organizacji rolnictwa, która obok uporządkowania metod, pojęć i określeń wnosi bardzo wiele nowych momentów ułatwiających prowadzenie nowoczesnych średnich i wielkich przedsiębiorstw rolnych.

M. Kosieradzki